

ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਂਦਾ ਹੈ

21.6.97

ਗੁਰਬਰਨ ਸਿੰਘ

ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਦੋਂ ਵਿਗੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗਰੀਬ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 100 ਵਿਚੋਂ 33 ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ 33 ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 26 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 26 ਵਿਚੋਂ 23 ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਜਾਂ ਕੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਕਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਬਹਾਨੇ ਹਨ, ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ, ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਠੀਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਕਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ

ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਕਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤੇ ਸਿਰਫ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਧਾਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਫਲਸਫਾ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਹੈ। ਬੁਰਜੂਆ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਯੁਗ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਲੈ ਗਿਆ, ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਉਹ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁਟਾਏ ਜਾਣ? ਹਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਹ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਗਰੀਬ ਵਰਗ... ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀ ਦੁਹਾਈ.... ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਅਸੀਂ 5100 ਰੁਪਏ ਸ਼ਗਨ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੁਫਤ ਸਪਲਾਈ ਕਰ

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਅਸੀਂ 5100 ਰੁਪਏ ਸ਼ਗਨ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੁਫਤ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਫੀਸਾਂ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਫੇਰ ਵੀ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਹ ਲੱਭਣੇ ਹਨ।

ਜਵਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿੱਦਿਆ ਸਿਸਟਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੀ ਠੀਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸਨੂੰ ਹੈ? ਜਵਾਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਨੁਕਸਾਨ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹੈ। ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਰਾਹ ਲੱਭ ਹੀ ਲੈਣਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਫੀਸ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਵਾ ਲੈਣਗੇ। ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਰੱਖ ਦੇਣਗੇ। ਹੋਠਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :

- ਦੇਸ਼ਮਾਜਰਾ ਦਾ ਸਕੂਲ-118 ਵਿਚੋਂ 32 ਪਾਸ,
- ਝੰਜੋੜੀ ਦਾ ਸਕੂਲ-50 ਵਿਚੋਂ 16 ਪਾਸ,
- ਧਨੌਰੀ ਦਾ ਸਕੂਲ-71 ਵਿਚੋਂ 26 ਪਾਸ,
- ਸੈਦਪੁਰ ਦਾ ਸਕੂਲ-62 ਵਿਚੋਂ 14 ਪਾਸ,
- ਦਾਊਂ ਦਾ ਸਕੂਲ-50 ਵਿਚੋਂ 17 ਪਾਸ,

ਪਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ 35 ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਗੈਰਮਿੱਟ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 100 ਵਿਚੋਂ 100 ਪਾਸ, ਅੱਗੋਂ 82 ਫਸਟ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ, 82 ਵਿਚੋਂ 26 ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ, 26 ਵਿਚੋਂ 22 ਸੁਪਰ ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ। ਇਹ ਹੈ ਫ਼ਰਕ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਘਾਈਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਘਾਈ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਸੋ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਇਆ ਸਿਸਟਮ ਅਮੀਰ ਤੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਸ ਵਧਦੇ ਪਾੜੇ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੈ? ਇੱਥੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਦੱਸਦੀ

ਦੇਵਾਂਗੇ, ਫੀਸਾਂ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਫੇਰ ਵੀ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਹ ਲੱਭਣੇ ਹਨ। ਐਲਾਨ ਕਰੋ ਕਿ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੇ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਹੋਣ ਇਸ ਕਰਕੇ 2 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸੀਮਤ ਟੱਬਰ ਨੂੰ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲੀ ਮੱਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਮੋੜ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੇਤਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਵਰਗ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਹਨ। ਦਰਜਾਵਾਰ ਤਰਜੀਹ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਮਿੱਥਣ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਤਰਜੀਹ ਵਾਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨਾ ਆਦਿਕ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸ਼ਰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ 100 ਵਿਚੋਂ 80 ਲੋਕ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੱਕ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਂਦੇ ਹਨ। 10 ਉੱਚੇ ਹਨ, 10 ਨੀਵੇਂ ਹਨ। ਪਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ 100 ਵਿਚੋਂ 5 ਕੋਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਹਨ। 40 ਕੋਲ ਬਸ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੇ ਹਨ ਪਰ 55 ਕੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਵਰਗੇ ਜੀਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਕਰਨਾ, ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।